

Utrikesdepartementet

Organisationsstrategi för Sveriges samarbete med Globala miljöfonden (GEF) 2016-2018

1 bilaga

Ärendet

Regeringen fastställde genom beslut den 11 juli 2013 (UF2013/41712/UD/USTYR) riktlinjer för resultatstrategier inom Sveriges internationella bistånd. Regeringskansliet har utarbetat ett förslag till organisationsstrategi för Sveriges samarbete med Globala miljöfonden, GEF, för åren 2016-2018. Strategin utgår från regeringens mål för det internationella biståndet och från Regeringskansliets bedömning av GEF:s relevans och effektivitet. Strategin vägleds av att GEF är en del av den finansiella mekanismen under i första hand FN:s klimatkonvention och fyra mellanstatliga miljökonventioner. Den vägleds även av politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122) med dess övergripande mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling samt svensk strategi för multilateralt utvecklings-samarbete.

Regeringens beslut

Regeringen beslutar att fastställa en organisationsstrategi för Sveriges samarbete med Globala miljöfonden i enlighet med *bilagan*. Strategin ska ligga till grund för det svenska samarbetet med fonden under åren 2016-2018.

Utdrag till

Utrikesdepartementet AF, AME, ASO, EC, EU, FH, FN, FMR, IU, MENA
Finansdepartementet BA, IA
Miljödepartementet EE, KL, I
Näringsdepartementet EUI
Styrelsen för internationellt utvecklings-samarbete (Sida)

Organisationsstrategi för samarbetet med Globala miljöfonden 2016–2018

1. Inledning

Strategins omfattning

Denna strategi ligger till grund för regeringens samarbete med Globala miljöfonden (Global Environment Facility, GEF) och tillhörande underfonder¹ under åren 2016–2018. Strategin ska också vägleda svenska ståndpunkter inför förhandlingarna om den sjunde fyraårsbudgeten, eller påfyllnaden av GEF (GEF 7) som pågår under en stor del av 2017. Utfallet av förhandlingarna blir viktigt för hur GEF kommer att bidra till genomförandet av de nya hållbara utvecklingsmålen (SDG) som FN:s generalförsamling beslutade om i september 2015. Strategin omfattar medel i enlighet med riksdagens bemyndigande.

Strategin utgår från regeringens mål för det internationella biståndet, det vill säga att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Strategin vägleds av politiken för global utveckling (prop. 2002/03:122) med dess övergripande mål att bidra till en rättvis och hållbar global utveckling, samt svensk strategi för multilateralt utvecklings-samarbete. Inriktningen i strategin följer regeringens prioriteringar, såsom angivna i bland annat budget-propositionen för 2016. Till grund ligger även den organisationsbedömning som Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) fastställde för GEF 2012.

GEF:s uppdrag

GEF bildades 1991 med uppdraget att bidra till globala miljönyttigheter genom finansiellt stöd till miljö- och klimatinslag i utvecklingsinsatser i låg- och medelinkomstländer. GEF är också gemensam finansiell mekanism åt FN:s klimatkonvention (UNFCCC) och fyra världs-

¹ GEF består av fyra fonder; 1) huvudfonden, GEF:s förvaltarefond (GEF Trust Fund) som bekostar GEF:s ordinarie verksamhet; 2) fonden för anpassningsinsatser i låginkomstländer (Least Developed Countries Trust Fund, LDCF); 3) den särskilda klimatförändringsfonden för bl a tekniköverföring (Special Climate Change Trust Fund, SCCF); samt 4) genomförandefonden till Nagoyaprotokollet under konventionen om biologisk mångfald. Vidare är GEF värd för anpassningsfonden under Kyotoprotokollet. LDCF och SCCF har tillsammans en egen styrelse med samma sammansättning som GEF:s styrelse.

omfattande miljökonventioner². GEF har enligt sina stadgar fem huvudsakliga verksamhetsområden; klimat, biologisk mångfald, kemikalier och avfall, landutarmning samt internationella vattendrag. GEF genomför sina insatser genom organisationer som är särskilt godkända för ändamålet, för närvarande 18 till antalet. Inriktningen på arbetet på medellång sikt är fastställd i den strategi GEF:s styrelse beslutade om 2014 för åren fram till 2020, kallad GEF 2020. GEF är idag den största mellanstatliga fonden för miljö, klimat och utveckling.

2. Inriktning och svenska prioriteringar

Målet för regeringens utvecklingssamarbete är att skapa förutsättningar för bättre levnadsvillkor för människor som lever i fattigdom och förtryck. Svenskt utvecklingssamarbete ska utgå ifrån och präglas av ett rättighetsperspektiv och fattiga människors perspektiv på utveckling. Utvecklingssamarbetet ska vara ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart liksom jämställt. Utvecklingssamarbetet är ett centralt verktyg för att stödja utvecklingsländernas genomförande av de 17 globala hållbara utvecklingsmål världens länder beslutade om 2015 inom Agenda 2030. Olika organisationer bidrar utifrån inriktningen på sin verksamhet.

Att begränsa miljö- och klimatpåverkan är en förutsättning för hållbar utveckling och fattigdomsbekämpning. Miljöförstöringar inklusive klimatförändringar riskerar att fördjupa sociala och ekonomiska klyftor vilket i sin tur kan leda till fler och djupare konflikter. Internationellt miljö- och klimatsamarbete utgör därför även ett viktigt konfliktförebyggande redskap. Det är också en mänsklig rättighetsfråga då miljö- och klimatförändringar riskerar att utgöra ett hot mot människors ekonomiska och sociala rättigheter.

Miljö och klimat är därför ett högt prioriterat område i det svenska utvecklingssamarbetet. Med sitt uppdrag att bidra till miljö- och klimatnyttigheter i utvecklingsländer har GEF hög relevans för regeringens utvecklingspolitiska mål. Genom sina finansiella bidrag till GEF, sitt styrelsearbete och sin dialog med fondens ledning bidrar regeringen till att GEF medverkar i genomförandet av de tre stora utvecklingsöverenskommelserna världens länder beslutade om 2015; Agenda 2030, Addis Abeba Action Agenda om utvecklingsfinansiering samt Parisavtalet under FN:s klimatkonvention.

Regeringen bedömer att GEF fortsatt bör utveckla verksamheten framför allt på tre områden som är prioriterade i det svenska utvecklingssamarbetet; miljö och klimat, hållbar inkludering ekonomisk utveckling samt jämställdhet. Betoningen i regeringens samarbete med GEF ska ske på miljö och klimat som är fondens kärnverksamhet medan arbetet för hållbar inkludering ekonomisk utveckling och jämställdhet sker inom ramen för GEF:s verksamhetsinriktning. Regeringen avser att stödja GEF:s arbete på områdena enligt nedan angivna målsättningar.

² Konventionen om biologisk mångfald, Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar, Ökenkonventionen samt Minamatakonventionen om kvicksilver

Miljö och klimat

- Verka för att GEF bidrar till att stödja utvecklingsländernas uppfyllande av de globala hållbara utvecklingsmålen, bland dem mål 13 om bekämpande av klimatförändringar, mål 14 om hav och marina resurser genom havsrelaterade utvecklingsinsatser, mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald, inklusive hållbart brukande av skogar, och andra mål med bäring på miljö och klimat;
- Värna och stärka GEF:s ställning som finansiär till de fyra miljökonventioner fonden utgör finansiell mekanism åt och genom detta bidra till GEF:s arbete för bl a biologisk mångfald och en hållbar hantering av kemikalier och avfall;
- Finansiera klimatrelaterade insatser och förtydliga GEF:s mervärde i förhållande till Gröna klimatfonden (Green Climate Fund, GCF) och den övriga internationella klimatfinansieringen;
- Verka för att GEF bidrar till genomförandet av Parisavtalet, inbegripet genom att hjälpa utvecklingsländer att bygga kapacitet för rapportering om sitt klimatarbete;
- Verka för att GEF i större utsträckning eftersöker synergieffekter mellan de olika verksamhetsområdena och konventionerna; härvidlag att utveckla GEF:s arbete med den integrerade ansats där fonden för samman flera verksamhetsområden i gemensamma insatser.

Hållbar inkluderande ekonomisk utveckling

- Befästa och fördjupa den stärkta betoning på utvecklingsfrämjande inslag i GEF:s insatser som inleddes med den innevarande fyraårsbudgeten, GEF 6, och säkerställ ett resultatramverk som möjliggör uppföljning av utvecklingseffekter;
- Stärka de mänskliga rättigheternas genomslag i GEF:s insatser, en avsikt som också kommer till uttryck i Parisavtalet, också genom att verka för att GEF utvecklar en rättighetsbaserad ansats för sin verksamhet;
- Öka fördelningen av medel till och betoningen i övrigt på låginkomstländer; en större tonvikt vid låginkomstländer ska ske, i beaktande av GEF:s grundläggande mandat att finansiera globala miljönyttigheter.

Jämställdhet

- Verka för att GEF tar fullgod hänsyn till att miljöförstöringar och klimatförändringar ofta drabbar kvinnor hårdast och för att fonden tillvaratar kvinnors aktörskap i att bemöta klimatförändringar, exempelvis i utvecklingen av förnybar energi;
- Införliva jämställdhetsperspektivet i fondens hela verksamhet bl a genom fullgott genomförande av GEF:s jämställdhetsstrategi från 2011;
- Utveckla uppföljningen av jämställdhetsarbetets genomslag i verksamheten.
- Sverige bör också verka för att fonden systematiskt integrerar ett jämställdhetsperspektiv och konfliktperspektiv i sin verksamhet – särskilt i konfliktutsatta länder och sviktande situationer – i syfte att minimera eventuella negativa bieffekter och bidra till konflikthantering och hållbar fred.

3. Prioriteringar gällande organisationens arbetssätt

I sin organisationsbedömning fastslog Regeringskansliet 2012 att GEF är mycket relevant för regeringens utvecklingssamarbete och har hög invändig och utvändigt effektivitet. Regeringskansliet bedömer fortsatt att effektiviteten är hög. Samtidigt kvarstår behov av ytterligare förstärkningar.

Med utgångspunkt i organisationsbedömningen och i erfarenheter av efterföljande styrelsearbete avser regeringen att driva nedanstående frågor gällande organisationens arbetssätt. Regeringen bedömer att genomslag för dessa frågor kan bidra till att nå de förväntade resultat som är angivna under avsnitt 2 ovan.

- GEF-förvaltningen bör fortsätta sina ansträngningar att ytterligare förbättra effektiviteten i genomförande av insatser, bl. a. genom att förenkla sin projektcykel och, i samarbete med de genomförande organisationerna, påskynda den alltjämt låga utbetalningstakten i fondens insatser;
- Uppföljningen av GEF-bekostade insatser bör stärkas, bl. a. i fråga om den kvantitativa uppföljningen av uppnådda miljöeffekter, utvecklingseffekter och sociala effekter; Sverige bör här stödja GEF i att fortsätta att utveckla sitt resultatramverk, inte minst för att möjliggöra ansvarsutkrävande;
- GEF har en hög grad av öppenhet i sitt arbete men kan stärka öppenheten om insatser i förberedelseskedet såväl som om beslutade och genomförda insatser;
- GEF började under 2015 att se över en möjlig utökning av de för närvarande 18 organisationer som är godkända att motta finansiering från GEF. Fonden bör säkerställa en sammansättning som underbygger ägarskap i verksamhetsländerna samtidigt som den upprätthåller den kunskapsintensiva inriktningen i fondens arbete.

4. Påverkanskanaler för att genomföra strategin

Sverige har med sin politiska tonvikt vid miljö- och klimatfrågor och sitt jämförelsevis stora kärnstöd goda möjligheter att påverka den verksamhet GEF bedriver. Sverige har sedan GEF:s bildande suttit med i fondens styrelse genom en gemensam styrelseledamot för Sverige, Finland och Estland.

För att uppnå målsättningarna angivna i avsnitt 2. och 3. ovan ska betoningen i Regeringskansliets och andra berörda myndigheters arbete framför allt ligga på;

- Aktivt deltagande i GEF:s och LDCE/ SCCF:s styrelsearbete, inbegripet i styrelsens arbetsgrupper;
- Löpande bilateral dialog med GEF på såväl politisk som tjänstemannanivå;
- Nära samarbete med berörda myndigheter och andra aktörer i Sverige;
- Bevakning av och deltagande i förberedelser för de partsmöten som ger vägledning till GEF:s arbete med klimatkonventionen och miljökonventionerna;
- Tillvarata svensk kompetens där så är möjligt.

GEF samfinansierar insatser med andra institutioner. Sida och i förekommande fall andra myndigheter ska meddela Regeringskansliet (Utrikesdepartementet och andra berörda departement) beslut om samfinansiering av insatser med GEF.

Svensk samfinansiering av GEF:s insatser kan styras av regeringens särskilda strategier för länder, regioner eller tematiska områden. Samfinansiering ska dock ske i linje med denna strategi. Ansvarig myndighet ska motivera avvikelser i förekommande fall.

5. Uppföljning

Regeringskansliet (Utrikesdepartementet) följer löpande upp föreliggande strategi, bl a vid de organisationssamråd departementet kallar till med andra berörda departement och med Sida och övriga berörda myndigheter. Organisationssamråd ska ske minst en gång om året.